

Ogólne Warunki Umowy

Niniejsze Ogólne Warunki Umowy (dalej „OWU”) mają zastosowanie do umów zawieranych przez Krystynę Kaszniczką, Krzysztofa Kasznickiego i Adama Kasznickiego, prowadzącymi w ramach spółki cywilnej działalność gospodarczą pod firmą „PPHU TRANS-TEX s.c. Krystyna Kasznicka, Krzysztof Kasznicki, Adam Kasznicki” ul. 20 Stycznia 72/25, 95-200 Pabianice, NIP: 7311006505 (dalej „TRANS-TEX”) z przedsiębiorcami którzy w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zamawiają usługi lub produkty wytwarzane przez TRANS-TEX.

§ 1.

Definicje

1. Zamawiający – przedsiębiorca, który w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zamawia Produkty;
2. Produkty – towary lub usługi produkowane, dostarczane, sprzedawane lub świadczone przez TRANS-TEX;
3. Zamówienie – zamówienie sporządzone na przez Zamawiającego, określające asortyment zamawianych Produktów, ich specyfikację, a także oczekiwany termin i sposób dostawy, złożone TRANS-TEX w formie pisemnej, mailowej lub faxem;
4. Potwierdzenie przyjęcia Zamówienia do realizacji– oświadczenie o potwierdzeniu przyjęcia Zamówienia do realizacji przez TRANS-TEX, wysłane Zamawiającemu drogą pisemną, mailową lub faxem;
5. Potwierdzenie terminu realizacji zamówienia - oświadczenie TRANS-TEX o terminie wykonania Zamówienia wysłane Zamawiającemu drogą pisemną, mailową lub faxem;
6. Umowa - umowa sprzedaży, dostawy, o wykonanie Produktów lub świadczenie usług wraz z załącznikami, do zawarcia której dochodzi pomiędzy Stronami z chwilą złożenia przez TRANS-TEX Potwierdzenia przyjęcia Zamówienia do realizacji.

§ 2.

Postanowienia ogólne

1. Niniejsze OWU stają się częścią składową wszystkich Umów i znajdują zastosowanie do wszystkich przyszłych stosunków handlowych pomiędzy TRANS-TEX i Zamawiającym, nawet jeśli nie zostaną w danym przypadku ponownie wyraźnie uzgodnione.
2. Treść OWU powinna być interpretowana łącznie z Umową.
3. W wypadku różnic pomiędzy Umową a OWU, pierwszeństwo ma treść Umowy.

§ 3.

Przedmiot Umowy

Na mocy Umowy TRANS-TEX zobowiązuje się do przeniesienia na Zamawiającego własności i wydania zamówionych przez niego Produktów, a Zamawiający zobowiązuje się odebrać Produkty i zapłacić za nie Wykonawcy umówioną cenę.

§ 4.

Rodzaj i jakość Produktów

1. Zamawiający zobowiązany jest szczegółowo określić w treści Zamówienia cechy indywidualne zamawianych Produktów.
2. Zamawiający może dokonać wyboru Produktów ze standardowej oferty TRANS-TEX, poprzez wskazanie w Zamówieniu numeru Produktu z katalogu/ oferty TRANS-TEX.
3. Zamawiający może również zamówić Produkt na indywidualne zamówienie, wówczas w treści Zamówienia powinien określić szczegółowe cechy jakościowe Produktu, takie jak kolor, gęstość, typ, szata graficzna szczegółowo opisana w Zamówieniu lub załączyć do Zamówienia wzór graficzny.
4. W przypadku Produktów na indywidualne Zamówienie, Zamawiający oraz TRANS-TEX wspólnie uzgodnią nowy wzór Produktów, w sposób umożliwiający TRANS-TEX wykonanie Zamówienia.

§ 5.

Potwierdzenie przyjęcia Zamówienia do realizacji

1. Po otrzymaniu Zamówienia, Zamawiający otrzyma od TRANS-TEX Potwierdzenie przyjęcia Zamówienia do realizacji. Brak potwierdzenia TRANS-TEX w przedmiocie możliwości realizacji Zamówienia w terminie pięciu dni roboczych od dnia jego otrzymania oznacza odmowę wykonania Zamówienia.
2. Po ostatecznych uzgodnieniach jakościowych i technicznych Zamawiający otrzyma Potwierdzenie terminu realizacji Zamówienia określające przewidywany termin jego wykonania.

§ 6.

Termin realizacji

1. Termin realizacji Umowy określony w dniach dotyczy dni roboczych i wynika z Potwierdzenia terminu realizacji zamówienia.
2. Wszelkie zmiany, po otrzymaniu Potwierdzenia terminu realizacji Zamówienia, dotyczące technologii, kolorystyki, surowca lub nakładu Produktów wymagane przez Zamawiającego będą powodowały ponowne ustalenie terminu realizacji Umowy.

§ 7.

Warunki realizacji Zamówienia

1. TRANS-TEX zapewnia, iż Produkty są wysokiej jakości, o właściwościach odpowiadających wymogom wynikającym z przepisów prawa i zgodnych z kartą jakościową Produktów.
2. W przypadku wad materiałów powierzonych, koszty związane z przerwaniem procesem produkcji, a także odpowiedzialność za wynikłe z tej przyczyny opóźnienie ponosi Zamawiający.
3. W przypadku Produktów na indywidualne zamówienie, Zamawiający ponosi wyłączną odpowiedzialność za przekazane treści. TRANS-TEX nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne naruszenie praw autorskich lub praw własności przemysłowej osób trzecich w przypadku wykonania Produktu zamówionego indywidualnie przez Zamawiającego. TRANS-TEX ma prawo odmowy realizacji Zamówienia, którego treść lub wygląd mogłaby naruszać polskie lub międzynarodowe prawo, w tym także naruszającego godność lub dobre imię osób trzecich oraz uznanego powszechnie za naganne moralnie lub sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. TRANS-TEX niezwłocznie poinformuje Zamawiającego o odmowie wykonania takiego Zamówienia.
4. Wykonawca ma prawo odmówić przyjęcia Zamówienia lub wstrzymać jego realizację jeżeli Zamawiający ma wobec TRANS-TEX nieuregulowane zobowiązania finansowe z jakiegokolwiek tytułu.
5. Zamówione Produkty dostarczane będą przez TRANS-TEX do magazynu TRANS-TEX w Pabianicach, Polska, w terminie wynikającym z Potwierdzenia terminu realizacji Zamówienia.
6. Odbiór Produktów dokonywany będzie przez Zamawiającego lub upoważniony przez niego podmiot z magazynu TRANS-TEX (Czyżeminek 43, Polska) zgodnie z warunkami EXW (Incoterms 2010).
7. Strony zobowiązują się dokonywać odbioru każdorazowego Zamówienia na podstawie protokołu odbioru zamówienia, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do OWU, po uprzednim przeprowadzeniu przez Zamawiającego badania ilościowego zrealizowanego zamówienia, w tym badania ilościowego Produktów dostarczonych przez TRANS-TEX. Badanie ilościowe przeprowadzona będzie w oparciu o Potwierdzenie przyjęcia Zamówienia do realizacji.
8. W przypadku, gdy odbiór danego zamówienia przebiegnie bez zastrzeżeń, Strony podpiszą protokół odbioru zamówienia bez zastrzeżeń.
9. W przypadku jakichkolwiek zastrzeżeń związanych z ilością zamówienia, w tym ilością dostarczonych Produktów, Strony podpiszą protokół odbioru z zastrzeżeniami.
10. W przypadku, o którym mowa w ustępie poprzedzającym, TRANS-TEX zobowiązany będzie do usunięcia przedmiotu zastrzeżeń w terminie 48 godzin od podpisania protokołu odbioru zamówienia. Po usunięciu przedmiotu zastrzeżeń, Strony podpiszą protokół usunięcia zastrzeżeń.
11. Z chwilą odbioru Produktów na Zamawiającego przechodzi ich własność. Z tą samą chwilą przechodzą na Zamawiającego korzyści i ciężary związane z Produktami oraz niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia Produktów.
12. W przypadku, gdy Zamawiający z jakichkolwiek przyczyn nie odbierze Produktów w terminie, pomimo ich dostarczenia przez TRANS-TEX, TRANS-TEX uprawniony jest do jednostronnego sporządzenia i podpisania protokołu odbioru, o którym mowa w ust. 4 powyżej. W takim wypadku

uznaje się, że TRANS-TEX wydał Produkty a Zamawiający odebrał Produkty w tym dniu oraz, że odbiór nastąpił bez zastrzeżeń.

13. W przypadku opóźnienia w odbiorze Produktów Zamawiający zobowiązany będzie zapłacić TRANS-TEX karę umowną w wysokości 10% wartości danego Zamówienia, którego opóźnienie w odbiorze dotyczy, za każdy dzień opóźnienia, co nie pozbawia TRANS-TEX prawa dochodzenia odszkodowania uzupełniającego na zasadach ogólnych.

§ 8.

Warunki płatności

1. Z tytułu każdorazowej realizacji Zamówienia, TRANS-TEX przysługiwać będzie wynagrodzenie wskazane w Zamówieniu przyjętym przez TRANS-TEX do realizacji.
2. Płatność wynagrodzenia przez Zamawiającego nastąpi w formie przedpłaty, na podstawie faktury pro-forma Wystawionej przez TRANS-TEX, z zastrzeżeniem ust. 3 poniżej.
3. W przypadku Zamawiających, których obrót w relacjach z TRANS-TEX przekroczy kwotę 10 000 zł, płatność wynagrodzenia przez Zamawiającego następować będzie w terminie 30 dni od daty sprzedaży lub dostawy Produktów, stwierdzonej fakturą, wystawioną przez TRANS-TEX.
4. Podstawą do wystawienia przez TRANS-TEX faktury będzie podpisany protokół odbioru zamówienia, o którym mowa w § 6.
5. Wszelkie płatności realizowane w oparciu o niniejszą umowę dokonywane będą na rachunek bankowy TRANS-TEX wskazany w treści faktury.
6. Za dzień zapłaty Strony zgodnie uznają dzień uznania rachunku bankowego TRANS-TEX.
7. TRANS-TEX może określić odmienne warunki płatności w Potwierdzeniu przyjęcia Zamówienia do realizacji, w szczególności określić kwotę zaliczki na poczet Zamówienia lub formę płatności przedpłatowej za Zamówienie.

§9.

Odpowiedzialność za wady Produktów

1. Z tytułu wad Produktów TRANS-TEX ponosi odpowiedzialność na zasadach i w zakresie przewidzianym wyłącznie niniejszymi OWU.
2. TRANS-TEX ponosi odpowiedzialność wyłącznie za wady dostarczonych Produktów powodujące niezgodność Produktu z kartą jakościową Produktu dostarczoną Zamawiającemu wraz z ofertą, pod warunkiem zgłoszenia reklamacji przez Zamawiającego w terminie 3 dni roboczych od dnia odbioru Produktu. W przypadku Produktów na indywidualne zamówienie, TRANS-TEX ponosi odpowiedzialność wyłącznie za wady dostarczonych Produktów powodujące niezgodność Produktu z uzgodnionym przez Strony Zamówieniem, pod warunkiem zgłoszenia reklamacji przez Zamawiającego w terminie 3 dni roboczych od dnia odbioru Produktu.
3. Jeżeli Produkt będzie miał wadę, Zamawiający uprawniony będzie do zgłoszenia TRANS-TEX reklamacji. Warunkiem zgłoszenia reklamacji jest jednoczesne dostarczenie TRANS-TEX reklamowanego Produktu wraz z kodem identyfikacyjnym Produktu, który w przypadku towarów fizycznych umieszczony jest na opakowaniu zewnętrznym (tzw. belce) i wskazuje partię produkcyjną, umożliwiając tym samym TRANS-TEX weryfikację, czy reklamowany produkt został dostarczony Zamawiającemu przez TRANS-TEX.
4. TRANS-TEX zobowiązany będzie do potwierdzenia otrzymania zgłoszenia reklamacyjnego w terminie 48 godzin od chwili jego otrzymania. TRANS-TEX zobowiązany będzie do niezwłocznego ustosunkowania się do otrzymanego zgłoszenia reklamacyjnego, nie później jednak niż w ciągu 7 dni roboczych od dnia potwierdzenia otrzymania zgłoszenia reklamacyjnego. Jeżeli w terminie, o którym mowa powyżej, TRANS-TEX nie ustosunkuje się do zgłoszonej reklamacji uznawać się będzie, że TRANS-TEX reklamację uznał zgodnie z żądaniem Zamawiającego.
5. W przypadku zgłoszenia zasadnej reklamacji, TRANS-TEX doprowadzi Produkt do stanu zgodnego z umową poprzez dostawę Produktu wolnego od wad lub poprzez usunięcie wad Produktu dostarczonego, w terminie do 30 dni roboczych od dnia uznania zgłoszonej reklamacji za uzasadnioną, a w przypadku, gdy TRANS-TEX nie ustosunkował się do zgłoszonej reklamacji - nie później niż w terminie 7 dni roboczych od dnia upływu terminu, w którym TRANS-TEX zobowiązany był do ustosunkowania się do zgłoszonej reklamacji. Do dostawy Produktu, o której mowa w niniejszym ustępie, stosuje się odpowiednio postanowienia § 7.
6. Odpowiedzialność odszkodowawcza TRANS-TEX względem Zamawiającego z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania niniejszej Umowy lub złożonego na jej podstawie

P.P.H.U. TRANS-TEX S.C.

zamówienia ograniczona jest do wysokości wynagrodzenia przewidzianego za to zamówienie, którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie dotyczy.

7. TRANS-TEX posiada stosowne ubezpieczenie OC na wypadek wyrządzenia szkody przez Produkt.

§ 10.

Poufność

1. Strony Umowy zobowiązują się do nieujawniania osobom trzecim jakichkolwiek informacji związanych z zawarciem oraz wykonywaniem Umowy, a także uzyskanych w związku z jej wykonywaniem, a w szczególności informacji: cenowych, technicznych, technologicznych (w tym w szczególności informacji o właściwościach Produktów nieujawnionych do wiadomości publicznej lub nieujawnionych w karcie jakościowej Produktu), finansowych, handlowych, prawnych i organizacyjnych dotyczących drugiej Strony.
2. Strony zgodnie oświadczają, że informacje, o których mowa w ust. 1, stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa Strony przekazującej i mogą być wykorzystane wyłącznie w celu wykonywania Umowy.
3. Obowiązek określony w ust. 1 obejmuje również w szczególności: pracowników, zleceniobiorców Stron lub inne osoby świadczące na ich rzecz usługi na podstawie jakichkolwiek umów cywilnoprawnych lub też przez osoby, które Strony dobrały sobie do pomocy przy wykonywaniu czynności związanych z prowadzoną przez nie działalnością gospodarczą, chyba że zapoznanie tych osób z informacjami określonymi w ust. 1 nie było niezbędne w celu wykonywania Umowy.
4. Obowiązek zachowania poufności pozostaje przez cały czas trwania Umowy, a także bezterminowo po jej rozwiązaniu lub wygaśnięciu.
5. Wolą Stron jest, by obowiązek poufności określony w ustępiech poprzedzających miał jak najszerszy zakres przedmiotowy i podmiotowy.
6. W przypadku konieczności ujawnienia informacji objętych poufnością, wynikającej z obowiązujących przepisów prawa polskiego wobec uprawnionych na podstawie tych przepisów podmiotów, Strona ujawniająca te informacje jest zobowiązana do przekazania drugiej Stronie informacji o tym fakcie oraz konkretnych informacjach, jakie zostały przekazane tym podmiotom, chyba że obowiązujące przepisy prawa jej tego zakazują.
7. Postanowienie ust. 6 stosuje się odpowiednio do sytuacji, gdy jedna ze Stron powzięła informację o zdarzeniach naruszających poufność wskazaną w niniejszym paragrafie.

§ 11.

Prawa własności intelektualnej

Wszelkie prawa, a w szczególności prawa własności intelektualnej, do jakichkolwiek informacji, o których mowa w § 10 ust. 1, przekazanych drugiej Stronie, pozostają zastrzeżone na rzecz Strony przekazującej. OWU ani Umowa nie może być również uznana za podstawę udzielenie licencji na korzystanie z praw własności intelektualnej do informacji, o których mowa w § 10 ust. 1 OWU.

§ 12.

Dane kontaktowe

1. Strony uzgodnią między sobą osoby właściwe do składania zapytań, ofert, składania zamówień, prowadzenia uzgodnień co do terminów dostawy Produktów oraz dokonywania ich odbioru.
2. W przypadku zmiany osoby lub danych, o których mowa w ustępiech poprzedzających, Strona, której zmiana dotyczy, zobowiązana będzie do niezwłocznego powiadomienia drugiej Strony o zmianie wraz z podaniem nowej osoby lub nowych danych. Do czasu powiadomienia o zmianie, zmiana ta będzie bezskuteczna w stosunku do drugiej Strony.
3. Zamawiający zobowiązuje się przekazać osobom wskazanym w ust. 1 powyżej następujące informacje, stanowiące wykonanie wobec tej osobowej obowiązku wynikające z art. 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Ogólne Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych):
  - b. administratorem Pani/Pana danych osobowych (zwanym dalej „Danymi”) jest spółka cywilna „PPHU TRANS-TEX s.c. Krystyna Kasznicka, Krzysztof Kasznicki, Adam Kasznicki”, ul. 20 Stycznia 72/25, 95-200 Pabianice, z którym można się skontaktować

- listownie pod wskazanym wyżej adresem lub mailowo pod adresem a.kasznicki@trans-tex.pl;
- c. Dane będą przetwarzane w celu realizacji prawnie uzasadnionego interesu administratora, jakim jest zapewnienie stałego kontaktu administratora z ...../nazwa Zamawiającego/ właściwe i sprawne podejmowanie działań w ramach zawartej umowy i prowadzonej działalności gospodarczej;
  - d. podstawą prawną przetwarzania Danych jest art. 6 ust. 1 lit f) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (tj. przetwarzanie Danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora);
  - e. administrator będzie przetwarzał wyłącznie następujące Dane: imię, nazwisko, numer telefonu, adres e-mail;
  - f. Dane mogą być przekazane jedynie: upoważnionym pracownikom administratora, podmiotom zewnętrznym świadczącym usługi na rzecz administratora w zakresie obsługi księgowej, prawnej, IT, a także organom administracji publicznej;
  - g. Dane nie będą przekazywane do państwa trzeciego ani żadnej organizacji międzynarodowej;
  - h. Dane będą przechowywane przez okres obowiązywania Umowy zawartej pomiędzy Zamawiającym a TRANS-TEX a także po jej zakończeniu do chwili upływu okresu przedawnienia roszczeń wynikających z zawartej umowy;
  - i. Ma Pani/Pan prawo domagać się od administratora dostępu do swoich Danych i otrzymania ich kopii, ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania, przeniesienia Danych, a także wnieść sprzeciw wobec przetwarzania Danych;
  - j. ma Pani/Pan prawo w dowolnym momencie wnieść do administratora sprzeciw wobec przetwarzania Danych w celu realizacji prawnie uzasadnionego interesu administratora; w takiej sytuacji administrator przestanie przetwarzać Dane, chyba że wykaze istnienie ważnych prawnie uzasadnionych podstaw do przetwarzania, nadrzędnych wobec Pani/Pana interesów, praw i wolności lub wykaze, że jest to niezbędne dla niego do ustalenia, dochodzenia lub obrony przed roszczeniami wynikającymi z Umowy;
  - k. ma Pani/Pan prawo wnieść skargę do organu nadzorczego, gdy uzna, że przetwarzanie narusza przepisy prawa;
  - l. Dane zostały udostępnione administratorowi przez ...../nazwa Zamawiającego/ w treści zawartej Umowy;
  - m. administrator nie będzie podejmował decyzji opartych wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym w formie profilowania.
4. Zamawiający zobowiązuje się niezwłocznie przekazać osobom informacje, o których mowa w ust. 3 powyżej, w formie pisemnej oraz uzyskać od osób wskazanych w ust. 1 powyżej pisemne potwierdzenie zapoznania się z tymi informacjami.

§ 13.

Siła wyższa

1. W przypadku wystąpienia okoliczności stanowiących siłę wyższą, uniemożliwiających realizację zobowiązań wynikających z Umowy, termin wykonania tego zobowiązania przedłuża się o czas trwania tych okoliczności lub ich następstw. Każdorazowo przy wystąpieniu okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, Strona, której okoliczności stanowiące siłę wyższą dotyczą, zobowiązana będą poinformować drugą Stronę o ich wystąpieniu oraz o przewidywanym czasie ich trwania.
2. Żadna ze Stron nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań wynikających z Umowy, w stopniu w jakim niewykonanie lub nienależyte wykonanie jej zobowiązań jest wynikiem okoliczności stanowiących siłę wyższą.
3. Przez siłę wyższą Strony rozumieją nagle, niemożliwe do przewidzenia nadzwyczajne zdarzenie o charakterze zewnętrznym (pozostające poza kontrolą Strony, której zdarzenie dotyczy), któremu Strona nie mogła racjonalnie przeciwstawić się ani zapobiec, w szczególności wojny, powódzie, pożary, klęski żywiołowe, ataki terrorystyczne.

§ 14.

Postanowienia końcowe

P.P.H.U. TRANS-TEX S.C.

Office and warehouse
Czyżeminek 43
95-030 Rzgów, Poland

phone: + 48 422 142 024
e-mail: biuro@trans-tex.pl
www.trans-tex.pl

1. OWU obowiązują od dnia 01.01.2020
2. Wszelkie zmiany OWU wymagają dla swej ważności formy pisemnej oraz zawiadomienia Zamawiającego.
3. W sprawach nieuregulowanych OWU oraz Umową zastosowanie mają przepisy prawa powszechnie obowiązujące.
4. Zmiana Produktów znajdujących się w ofercie TRANS-TEX nie stanowi zmiany OWU, ani zmiany Umowy.
5. Za dzień roboczy uznaje się dni od poniedziałku do piątku z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy przypadających w te dni. Dzień roboczy trwa od godziny 8:00 do godziny 16:00
6. Wszelkie spory wynikające z niniejszej Umowy podlegają poddane zostaną rozstrzygnięciu przez sąd właściwy według siedziby TRANS-TEX.

Załącznik nr 1 - protokół odbioru zamówienia.

PROTOKÓŁ ODBIORU ZAMÓWIENIA

W związku z realizacją Zamówienia z dnia ....., zgodnie z OWU oraz Umową zawartą pomiędzy Krystyną Kasznicą, Krzysztofem Kasznickim i Adamem Kasznickim, prowadzącymi w ramach spółki cywilnej działalność gospodarczą pod firmą „PPHU TRANS-TEX s.c. Krystyna Kasznicka, Krzysztof Kasznicki, Adam Kasznicki”, a ....., potwierdzam odbiór przedmiotu Zamówienia, tj. ....

- Nie zgłaszam żadnych zastrzeżeń do przedmiotu Zamówienia¹

- Wskazuję następujące zastrzeżenia do przedmiotu Zamówienia¹

.....
.....

_____
data i podpis Zamawiającego lub osoby upoważnionej do działania w imieniu Zamawiającego

¹ Niepotrzebne skreślić